

Отже, за результатами проведених розрахунків нами визначено такі гідрометричні параметри річки Гніздечна: коефіцієнт звивистості 1,18; загальне падіння 46 м; модуль стоку 140 м³/с×км² та об'єм стоку 1,17 км³/рік. Також розраховано морфометричні параметри басейну р. Гніздечна: середню ширину – 8,8 км; коефіцієнт асиметрії – 0,35%; похил – 1,33‰ та лісистість 9,5%.

ЛІТЕРАТУРА

1. Географія Тернопільської області. Т.1. Природні умови та ресурси. За ред. проф. Сивого М.Я. Тернопіль: Крок, 2017. 504 с.
2. Загальна гідрологія: підручник. За редакцію Хільчевського В., Ободовського О., Гребіня В. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 399 с.
3. Питуляк М.Р., Питуляк М.В. Гідрологія: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ, 2014. 118 с.

*Наливайко Лілія
Науковий керівник – доц. Барна Ірина*

ФОРМУВАННЯ АКТИВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Актуальність теми. Екологічна ситуація у світі засвідчує важливість усвідомлення кожним мешканцем планети відповідальності за вчинені дії по відношенню до довкілля у процесі життя чи діяльності. Студентська молодь з цією метою залучена до вивчення основ екології [1], економічно активне населення – до неформальної екологічної освіти, які уможливають формування біоцентричного світогляду, який спонукає до реальних кроків згідно концепції сталого розвитку. Натомість у школі закладається фундамент для формування активної екологічної позиції, зокрема старшокласників.

Аналіз досліджень і публікацій. Методологічні та теоретичні засади екологічного виховання школярів обґрунтовано Суравегіною І. Т., Пустовітом Г. П. та іншими. Дослідження з екологічного виховання, головно, торкаються формування екологічної культури школярів, зокрема, особливостей процесу розвитку певних компонентів екологічної культури у вихованні старшокласників у роботах Колонькової О. О., Лебідь С. Г., Левчук Н. В., Скрипника С. В.

Виклад основного матеріалу. Сучасні масштаби екологічних змін створюють реальну загрозу для життя людей, що робить украй актуальною проблему зміни ставлення людства до природи. Цій меті служить екологічне виховання. Екологічне виховання – систематична педагогічна діяльність, спрямована на розвиток в учнів екологічної культури.

Завдання екологічного виховання полягає у формуванні екологічних знань, вихованні любові до природи, прагненні берегти, примножувати її багатства, формуванні вмій і навичок діяльності в природі. Екологічне виховання передбачає розкриття сутності світу природи – середовища перебування людини, яка повинна бути зацікавлена у збереженні цілісності, чистоти, гармонії в природі. Це передбачає уміння осмислювати екологічні явища, робити висновки про стан природи, розумно взаємодіяти з нею [6].

Сьогодні наслідки впливу діяльності людини на навколишнє середовище стають все відчутнішими, тому людство нарешті почало усвідомлювати неможливість власного існування без збереження природи у всьому її розмаїтті. Однак, екологічна культура сучасного українського суспільства залишається низькою і без підвищення її рівня неможливо сподіватися на позитивні зміни в довкіллі. Саме неформальна освіта набагато повніше враховує знання та інтереси учасників навчально-виховного процесу, їхні пізнавальні й інтелектуальні можливості, дає змогу застосовувати здобуті знання, набуті уміння й навички у практичній діяльності з охорони навколишнього середовища. Важливим є те, що розширюються безпосередні взаємозв'язки суб'єктів з природою і очевидними стають результати діяльності. Це посилює активність суб'єктів навчально-виховної діяльності та утворює усвідомлення природи як системи цінностей [4].

Екологічна освіта і виховання третього тисячоліття повинна стати необхідною складовою гармонійного, екологічно безпечного розвитку. Важливо здійснювати підготовку громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури, як складової системи національного виховання всіх верств населення України на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства і природи, через ціннісно-гармонійне співіснування з нею, яка повинна стати одним із головних важелів у вирішенні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем нашої держави на засадах сталого розвитку [5].

Завдання школи полягає не тільки в тому, щоб сформувати певний обсяг знань з екології, а й сприяти придбанню навичок наукового аналізу явищ природи, осмислення взаємодії суспільства і природи, усвідомлення своєї значущості і практичної допомоги природі. В даний час екологізація виховної роботи школи стала одним з головних напрямів розвитку системи шкільної освіти. Для найбільшої ефективності та успіху екологічного виховання учнів дуже важливо наповнити всі заходи місцевим матеріалом про стан середовища в регіоні, місті, районі. Основними формами та методами екологічного виховання учнів має бути проведення інтерактивних екологічних заходів, розробка і подорожі екологічними стежками, дослідницька діяльність учнів [2].

Велика роль у формуванні знань і навичок з екології досягається позашкільними навчальними закладами безпосередньо через залучення дітей до гурткової роботи еколого-натуралістичного спрямування та участі в різноманітних заходах як форми організації позашкільної освіти. Мережа таких гуртків має важливе значення для формування екологічного світогляду школярів. Однією з форм екологічної освіти є створення статутів юних екологів, які, як правило, очолюють викладачі кафедр екології ЗВО. Це сприяє вивченню школярами об'єктів і явищ у самій природі, з'ясування шляхів впливу людини на довкілля, видів природокористування, а головне – розширює кругозір молоді щодо сучасних природоохоронних проблем і шляхів їх розв'язання.

З метою екологічного виховання учнів поряд з традиційними заняттями ефективними формами є: проведення екологічних фестивалів до Всесвітнього дня Землі, конкурсів екологічного плакату, літературного твору, охорона природних об'єктів, парків, квітників, скверів, проведення Днів лісу, Днів птахів, які підвищують дієвість екологічного виховання школярів, сприяють перетворенню знань в екологічні переконання.

Шкільна молодь може взяти участь у створенні громадських екологічних організацій, проведенні масових природоохоронних акцій, організації акцій щодо збереження біорізноманіття, проведення конкурсів, конференцій, фестивалів та виставок, організації екологічних таборів [3].

Висновки. Отже, необхідність посилення впливу на духовну сферу особистості, формування етичного компоненту екологічної культури є необхідною умовою екологічного виховання шкільної молоді. Подолання екологічної кризи залежить від морального вдосконалення людини, її культури і відносин із природою та іншими людьми. Усвідомлення невідворотності екологічних проблем без формування екологічної культури обумовлює необхідність формування екологічної культури, яка забезпечить активну екологічну позицію у питанні охорони довкілля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Barna I., Hrytsak L., Henseruk H. The use of information and communication technologies in training ecology students. E3S Web of Conferences 166, 10027 (2020).
2. Актуальність проблеми екологічного виховання школярів. URL : <http://vospitanie.at.ua/blog/2012-06-11-178>.
3. Дубовий В. І., Дубовий О. В. Екологічна культура. Навчальний посібник. Херсон: Гринь Д.С., 2016. 256 с.
4. Скрипник С. В. Особливості формування активної екологічної позиції учнів старших класів. Педагогічний дискурс. 2016. Вип. 20. С. 167-171.
5. Скрипник С. В. Фундаментальність формування ціннісного ставлення до природи в учнів старших класів. Нова педагогічна думка. Науково-методичний журнал Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. 2014. № 1. С. 72-76.
6. Фіцула М.М. Екологічне виховання. Педагогіка. URL : <https://ukrtextbook.com/pedagogika-ficula-m-m/pedagogika-ficula-m-m-ekologichne-vixovannya.html>

*Кикуш Оксана
Науковий керівник – доц. Барна Ірина*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ТА СТУДЕНТІВ

Актуальність теми. Сучасні масштаби екологічних змін створюють реальну загрозу для життя людей, що робить украй актуальною проблему зміни ставлення людства до природи. Цій меті служить екологічне виховання, яке є систематичною педагогічною діяльністю, спрямованою на розвиток в учнів і студентів екологічної культури. Тому першочерговим завданням вчителів та викладачів є формування екологічних знань в учнів та студентів, вихованні любові до природи, прагненні берегти, примножувати її, виховувати культуру природокористування [1, 2]. Екологічне виховання передбачає розкриття сутності світу